

Аліна КРОКУН-БАРАНОВА

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІВЧАТ В УКРАЇНІ

Загальновідомо, що Збройні Сили України досить тривалий час традиційно були досить консервативними щодо питання перебування жінок на військовій службі. Але, війна на Сході нашої держави змінила цю ситуацію та сприяла так званому гендерному прориву. Так, за даними Головного управління персоналу Генерального штабу Збройних Сил України за останнє десятиріччя кількість жінок-військовослужбовців збільшилась у 15 разів. Зважаючи на це, актуальними постають питання військової підготовки дівчат, їх патріотичного виховання.

Варто зазначити, що для сучасної армії, як в Україні, так і у світі, у першу чергу ціниться якість військової підготовки та професіоналізм самих військовослужбовців, а не їхній гендер. Міністерство національної оборони України активно працює над забезпеченням гендерної рівності на військовій службі, що повністю відповідає меті партнерства з НАТО.

Установлено, що сьогодні розроблено якісний алгоритм, що охоплює всі аспекти, які відповідають національному плану дій щодо виконання резолюції 1325 Ради Безпеки ООН «Жінки, мир та безпека». Зокрема, він надає жінкам можливості кар'єрного зростання залежно від їхнього рівня освіти, досвіду та досягнень.

У 2016 році суттєво розширився перелік жіночих військових професій. Якщо раніше вони належали до посад інформаторів, офіційних осіб і кухарів, то тепер вони можуть служити механіками, водіями, снайперами тощо.

27 жовтня 2018 року набули чинності «Поправки до деяких законів про рівні права та можливості чоловіків і жінок під час служби у Збройних силах України та інших збройних силах», що реалізують рівноправність жінок і чоловіків. Відтепер, крім положень про захист матері та дитини, заборону дискримінації за ознакою статі, жінки нестимуть військові обов'язки нарівні з чоловіками. Збройні сили України працюють над збільшенням кількості жінок у армії. Сьогодні жінок активно відбирають та навчають, а потім призначають як штатних співробітників та консультантів з гендерних питань у міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки.

Зважаючи на це багато закладів освіти зі спеціальними умовами навчання поповнили свої лави жіночими підрозділами. Сьогодні дівчата хочуть бути командирами механізованих частин, ракетних частин, артилерійських та інженерних частин. За результатами базової професійної військової підготовки, що традиційно проводиться у Міжнародному центрі миру та безпеки, дівчата не поступаються хлопцям, а часто навіть перевершують їх за рівнем мотивації та допитливості.

Установлено, що найбільш актуальними напрямками військово-патріотичного виховання дівчат є виховання лідерських якостей, незалежності та високої самооцінки.

Лідерство – це якість, яку прищеплюють кожному військовому. Одна з головних цілей військово-патріотичного виховання дівчат у навчальних закладах зі спеціальними умовами навчання – зробити з вихованок найсильніших лідерів. Сьогодні дівчата мають величезний потенціал, і, використовуючи військову дисципліну, можна виховати ефективних лідерок із прагненням зберігати мир в Україні.

Особлива увага у військово-патріотичному вихованні дівчат у військових закладах освіти приділяється цінності незалежності, самостійності та дисципліни. Навчання дівчат у закладах освіти зі спеціальними умовами допомагає їм зростати як особистостям, здатним дбати про себе, допомагає сформувати їхнє майбутнє, зміцнивши основні цінності, характер та забезпечивши успіх в освіті і житті. Разом з тим у системі військово-патріотичного виховання дівчата значна увага приділяється гарантуванню

безпечного та структурованого освітнього середовища, а також незалежності для самовираження, акцент ставиться на освіту, самооцінку та майбутнє дівчат [4].

Таким чином військово-патріотичне виховання дівчат поєднує у собі кілька компонентів. Зокрема це такі: освітній, фізичний, соціальний, психологічний, духовний. Розглянемо особливості кожного з них.

Освітній компонент передбачає формування готовності до майбутньої військової служби, що, по-перше, передбачає оволодіння знаннями щодо героїчного минулого українського народу, історії Збройних Сил України, фізичної культури, гігієни тощо.

Фізичний компонент передбачає наявність певного рівня розвитку сили, витривалості, спритності, швидкості, необхідних для військової служби.

Соціальний компонент полягає у формуванні відданості національним історичним та військовим традиціям, патріотичному обов'язку і даній присязі, військовому статусу. Також соціальна готовність полягає у високому рівні дисциплінованості, конструктивній соціальній активності, громадянськості [1].

Психологічний компонент передбачає мотивацію до участі у військових і патріотичних виховних заходах, а також високий рівень сформованості емоційної стійкості, сміливості, розсудливості, рішучості та цілеспрямованості.

Духовний компонент виявляється у пошуку життєвого смислу і цінностей, наявності ідеалу, до якого дівчата прагнуть, самоусвідомленні свого Я. як у фізичному аспекті, так і у психічному, соціальному. Також духовний компонент передбачає рефлексію задля самопізнання своєї унікальності та індивідуальності, відображенні знань внутрішнього світу.

Як показує аналіз співвідношення між цими компонентами, їх головною ознакою є військовий патріотизм – позитивна позиція, закладена під час військової підготовки та військово-патріотичного виховання. Ця позиція розвивалася через постійні зміни, трансформацію простіших якостей та особистісних характеристик різного віку. Їй властива структура та ментальна модель. Водночас військово-патріотична діяльність є необхідною умовою для подальшої підготовки дівчат до можливого проходження військової служби у Збройних Силах України [3].

Для реалізації виховання військового патріотизму у дівчат педагоги повинні бути, у першу чергу, обізнаними з його теоретичними, методичними та технічними засадами. І тут також необхідно урахувувати об'єктивні соціально-політичні, економічні, психофізіологічні та інші чинники підліткового віку як вирішальний період у формуванні світогляду дівчат, ідеалів, вибору професії та подальшого життєвого шляху.

Зазначимо, що успішність виховної роботи суттєво залежить від використання позитивного та педагогічно цінного досвіду минулих років не лише у контексті збереження традицій, реалізації ефективних форм і методів виховання, а й з метою недопущення помилок і переключень періодів [5].

Варто зазначити, що особливу увагу у системі військово-патріотичної підготовки дівчат варто приділяти фізіологічним особливостям жіночого організму. Зокрема, відмінності у силі та потужності верхньої частини тіла між жінками та чоловіками. Ці відмінності можна мінімізувати шляхом впровадження ефективних та комплексних режимів фізичної підготовки для дівчат, націлених на ті компоненти фізичної підготовки, які найбільш важливі для виконання військових завдань. З підвищеною увагою до людського виміру військовослужбовців та узгодженим стратегічним, оперативним та тактичним зусиллям, спрямованим на максимальну фізичну готовність та працездатність кожної людини, наука про фізіологічне тренування існує для того, щоб задіяти та краще фізично підготувати жінок у міру того, як вони вступають до лав збройних сил [2].

Таким чином питання військово-патріотичного виховання дівчат є надзвичайно актуальними у наш час, вони потребують окремого вивчення з огляду на фізичні, психічні, соціальні та гендерні особливості.

Список використаних джерел

1. Boiarska-Khomenko A. V. Remote education of adults as one of the ways to solve the negative consequences of military conflict. *Revistă Științifică Progresivă*. Chișinău, 2018. № 1. S. 5–8.
2. Боярська-Хоменко А. В., Воронін А. І. Соціальні проблеми сімей військовослужбовців Канади. *Соціальні аспекти військово професійної діяльності сектора безпеки і оборони: виклики сьогодення*. Харків : НА 2021. С. 221–223.
3. Бурій С. В. Педагогіка та військове навчання: навчально-методичний посібник (методичні рекомендації). Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2021. 149 с.
4. Кульчицький В. Й. Теорія і практика патріотичного виховання в школах України (1945–2019 рр.): дис. ... докт. пед. наук. зі спец. 13.00.01. Дрогобич, Тернопіль, 2020. 490 с.
5. Темко Г. Д. Виховна робота в Збройних Силах України: історія і сучасність: монографія. Київ : Варта, 1996. 146 с.

Олексій МАГЛІН

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У ДЕРЖАВНІЙ ГІМНАЗІЇ-ІНТЕРНАТІ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ «КАДЕТСЬКИЙ КОРПУС»

Питання національно-патріотичного виховання дітей та молоді сьогодні є надзвичайно актуальними, адже вони ґрунтуються на принципах національної самосвідомості і самобутності української нації. Національно-патріотичне виховання має на меті сформуванню готовності молоді до консолідації навколо української державності та побудови майбутнього України, захисту її незалежності і територіальної цілісності [1].

Багато дослідників. Педагогів, громадських діячів надають великого значення вихованню патріотизму, зміцненню національної самосвідомості дітей і молоді. Але сьогодні є багато аспектів у питаннях національно-патріотичного виховання, які потребують удосконалення. Наприклад, деякі вчителі звикли навчати патріотизму за текстами підручників, вони не знають як передати абстрактний патріотизм дітям, навчити їх сприймати патріотизм через особистий досвід, ігноруючи психологічні почуття молодих людей у процесі навчання [2].

Зважаючи на це, необхідно урізноманітнити форми і методи національно-патріотичного виховання, які зможуть їх зацікавити, мотивувати, сприятимуть формуванню естетичних звичок. Також варто наголосити на тому, що система національно-патріотичного виховання повинна урахувати сучасні інтереси та потреби дітей, реалії розвитку сучасного суспільства, збагачувати форми виховання [5].

Загальновідомо, що у 2020 р. було схвалено Концепцію Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, у якій окреслено основні проблеми національно-патріотичного виховання молоді, визначено шляхи їх розв'язання [4].

У системі виховної роботи державної гімназії-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» ураховано основні аспекти Концепції. Так, це виражається через мету та завдання діяльності Кадетського корпусу. Зокрема, головними завданнями є такі:

- виховання громадянина України на основі кращих традицій українського народу;
- формування особистості дітей, розвиток їхніх індивідуальних здібностей і талантів, формування наукового світогляду;